

Çocuklarda Umut Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklarda Umut Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19018>

Öz

Çocuklarda Umut Ölçeği (ÇUÖ), çocukların bilişsel umut düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Gökhan Atik ve Gülden Kemer tarafından 2009 yılında Türkçe'ye **uyarlama** çalışması yapılarak Türk popülasyonu için geçerlik ve güvenirlik özellikleri incelenmiştir. Ölçek, umut kavramının amaca ulaşma yolları ve amaca güdülenme olmak üzere iki temel boyutta ele alan kısma ve kullanışlı bir yapıya sahiptir. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin orijinal çalışmadaki iki faktörlü yapısını desteklediğini ve kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Çocuklarda Umut Ölçeği, umut, yapı geçerliliği, Cronbach Alpha, adaptasyon, psikometrik özellikler, faktör analizi, çocukluk.

Yazarlar

Gökhan Atik, Gülden Kemer

Amaç

Çocuklarda Umut Ölçeği'nin temel amacı, çocukların bilişsel süreçlere dayalı umut düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Umudun, genellikle bireyin hedeflerine ulaşma kapasitesine olan inancı ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli yolları bulma yeteneği olarak tanımlanır. Bu ölçek, özellikle ilköğretim çağındaki çocukların geleceğe yönelik beklentilerini, hedeflerine ulaşma motivasyonlarını ve karşılaştıkları zorlukları karşılarında alternatif yollar üretebilme becerilerini değerlendirme için tasarlanmıştır.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türk eğitim ve psikoloji alanında umut araştırmalarının yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır; çocukların psikolojik iyi olmaları ve akademik başarıları üzerindeki umut düzeyinin etkilerini incelemek isteyen araştırmacılara standart bir araç sunmuştur.

Yapı

Çocuklarda Umut Ölçeği, C. R. Snyder'in bilişsel umut teorisine dayanmaktadır. Bu teoriye göre umut, iki temel bileşenden oluşur:

Amaca Güdülenme (Agency): Bireyin hedeflerine ulaşmak için gerekli enerjiyi ve motivasyonu sağlama inancı.

Amaca Ulaşma Yolları (Pathways): Bireyin hedeflerine ulaşmak için alternatif yollar ve stratejiler

belirleyebilme becerisi.

Ölçek, bu iki faktörü kapsayan toplam 6 maddeden oluşmaktadır. Bilişsel umut, psikolojik dayanıklılık ve başarı motivasyonu gibi kavramlarla yakından ilişkilidir ve bu ölçek, ilgili yapılar arasındaki ilişkileri incelemek için güçlü bir araçtır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliği çalışması, orijinal çalışmadaki teorik yapıya destekler nitelikte bulgular sunmuştur. Atik ve Kemer (2009) tarafından yürütülen uyarlama çalışmasında, doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin iki faktörlü modelinin (Amaca Güdülenme ve Amaca Ulaşma Yolları) Türk örneğinde de uygun olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin umut kavramının bilişsel yapısının doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlilik

Çocuklarda Umut Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlılık ve zamana bağlı kararlılık açısından kabul edilebilir düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

İç Tutarlılık: Tüm ölçek için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı **.74** olarak bulunmuştur. Bu değer, sosyal bilimler araştırmaları için iyi bir güvenirlik düzeyine işaret etmektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamana bağlı kararlılığının ölçmek amacıyla elde edilen test-tekrar test korelasyon katsayısı **.57**'dir. Bu katsayı, ölçek puanlarının zaman içinde orta düzeyde kararlılık gösterdiğini belirtmektedir.

Faktör Analizi

Çocuklarda Umut Ölçeği, toplam 6 maddeden oluşan iki faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, umut kavramının hem hedefe yönelik motivasyon hem de strateji geliştirme boyutlarını kapsamaktadır.

Faktör 1: Amaca Güdülenme (Agency)

Bu faktör 3 madde ile temsil edilmektedir.

Bu boyut, bireyin hedeflerine ulaşma konusundaki inancını ve motivasyonunu yansıtır.

Örnek Madde: Benimle aynı yaştaki çocuklar kadar iyiyim.

Faktör 2: Amaca Ulaşma Yolları (Pathways)

Bu faktör 6 madde ile temsil edilmektedir. (Not: Orijinal metinde toplam madde sayısı 6 olarak belirtilmiş ancak faktör dağılımı $3m + 6m = 9m$ olarak görünmektedir. Güvenirlik çalışmasının 6

maddelik ölçek üzerinden yapılmıştır varsayılmaktadır.)

Bu boyut, bireyin hedeflerine ulaşmak için farklı yollar ve çözümler bulma becerisini ifade eder.

Örnek Madde: Dışeri vazgeçmek istese bile, problemi çözmek için yöntemler veya yollar bulabileceğimi biliyorum.

Uyarlama çalışması, bu iki faktörlü yapının geçerliğini istatistiksel olarak doğrulamıştır.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: Kağıt-kalem veya dijital uygulama formatına uygundur.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal (İngilizce)

Popülasyon Grubu: Çocuklar (Özellikle ilköğretim öğrencileri)

Yaş Grubu: Çocukluk dönemi (Tipik olarak 8-12 yaş arası)

Popülasyon Detayları: Türkiye'de ilköğretim öğrencileri üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 6'lı Likert tipi derecelendirme kullanılarak uygulanır.

1 = Hiçbir zaman

2 = Nadiren

3 = Bazen

4 = Sık sık

5 = Çoğu zaman

6 = Her zaman

Anahtar Kelimeler

Umut teorisi, çocuk psikolojisi, ajans, yollar, psikometrik araçlar, Gökhan Atik, Gülden Kemer, test-tekrar test.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: atik@education.ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazma Adresi: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi (Tahmini)

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Çocuklarda Umut Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, 2009 yılında yayımlanan akademik bir makale ile kullanıma sunulmuştur. Ölçeğin kullanımı için telif hakları ve izinler konusunda ilgili yazarlarla (Gökhan Atik) iletişime geçilmesi önerilir. Ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle yazara atıf yapmakla mümkündür.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine bu kaynaktan ulaşılabilir. Orijinal PDF'yi adresten indirilebilir: cocuklarda-umut-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Atik, G., ve Kemer, G . (2009). Çocuklarda Umut Ölçeğinin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İklim Online*, 8(2), 379-390.

Çocuklarda Umut Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek 6 maddeli iki faktörlü yapıdadır.

Amaca GÜDÜLENME (3m): Benimle aynı yaştaki çocuklar kadar iyiyim.

Amaca Ulaşma Yolları (6m): Diğerleri vazgeçmek istese bile, problemi çözmek için yöntemler veya yollar bulabileceğimi biliyorum.